

Kjak

Eyðun Mohr Viderø

Skulu føroyskir fiskimenn og skipaeigarar nú lata landpart?

Orðatakið sigur, at »vatn kemur aftur, har vatn hevur runnið fyrr«.

Ikki er longur fráliðið enn so, at eldri fólk minnst støðuna, tá fólk vóru heft at tí, ið "jørðin" gav. Hetta hevði so við sær, at hann, ið átti jørðina, hevði inntøkumøguleikarnar og matin, og sostatt eisini maktina, tí átti tú ikki jørð ella nóg mikið av jørð, so var tú bundin at hesum nærum sum trælur uttan sáttmála.

Vit finga sokallaðar "vinstravendar" rørslur, ið stríddust ímóti hesi gongd, men veruliga broytingin kom, tá fæloysingar fóru í fiskivinnuna at arbeiða og við sáttmálum finga sín part av veiðuni. Í hesum sambandi verður ikki nortið við trupulleikan hjá fiskimanninum at fáa sín part

útgoldnan í reiðum peningi, men heldur verður hugsað um, at fiskimaðurin fekk sín avtalaða part, og í summum førum meir ella minni í samband við snørisfiskari í sjálvdrátti.

Í fyrstuni vóru tað bert fáir, ið høvdu ágrýtni og figgjarligar móguleikar at fáa skip til vega, og tí kennir søgan til nakrar "stórreiðarar"!

Í mínari tíð er nógv broytt. Fór til skips við Johanne hjá Garðamonnum í 1957. Var hetta eitt "stórt og sterkt reiðarí"? Eg haldi ikki. Har vóru sluppir sum Johanne, Stanley, Havgásin, City, Albert Victor, Vilhelmina v.m. at hasum slagnum. 60-ára gamlar og eldri enskar sluppir, ið føroyingar lívbjargaðu sær umborð á. Onki gullnám!

Eg minnst ikki rættuliga

um hendingina, men eg minnst ist um stemningin í bygdini, tá menn í Sandoynni tóku hendur saman og keyptu enska trolaran, ið fekk navnið Heini Havreki. Ásannað varð, at hetta var eitt vána keyp, so eginpeningurin varð skjótt burtur og ongin inntøka. Men viljin var góður, og fólk í oynni fegnaðust um tiltakið!

Fyrst í 1960-unum vóru tøk tikin í oynni til tess at fáa til vega fiskifør: Í Skopun-Tungufossur og Ólavur Hvíti. Á Sandi-Dagstjørnan og Havsøki. Tað sum síðan er hent, og skipini, sum eru í dag, kenna øll.

Tøk hava verið tikin, eisini við almennum stuðulsskipanum og veðhaldum, men fortreytin hevur alla tíðina verið, at menn við virkisfýsni og áræði hava staðið aftanfyri

ætlanina! Og væl hevur hiltast!

Tað sama er galdandi í dag. Menn hava áræði og keypa skip til at veiða úr núverandi fiskastovni, men hvussu verða hesir móttiknir av landsmonnum sínum?

Vit finga frá lögtinginum eina sovorðna merkiliga vending sum, at "fiskirikidømið við Føroyar er ogn føroya fólks"! Hevur tað ikki altíð verið ogn landsins? Trupulleikin av hesum er, at nú gongur hvør maður - eisini ónyttur - við einum skeyti í reyvalummanum og visir veiði- og fiskimanninum og ávarar um ognarrættin!

Veiðan kemur ikki upp úr havinum, uttan at onkur hevur veiðitólina, og hesi kosta nógv at fáa til vega. Tann móguliga stóri vinningurin

sæst ikki, fyrr enn seinni!

Í aðrari grein nevndi eg um bygdamannin, ið helt við skúvoyingini, at í Skúgví vara lagamanni at liva, tí har er so nógvur fuglur, men skúvoyingurin svaraði: Ja, fuglurin er nógvur, - men tak hann-!!

Vaks upp í Skálavík saman við m.ø. Eiler Jacobsen, hann var væl eldri enn eg, men vit høvdu somu móguleikar, høvdu onga ogn heimanífrá at gera okkum dælt av. Hann gjørdist skipari, og seinni skipaeigari, og við hepnari hond gekk hetta væl. Við hansara fyriskipan komu stórar inntøkur til landið. Sjálvur gjørdist eg "kontór-mús" og havi lutvís livað av virkinum hjá Eiler. Hvat skuldi eg gjørt við mín ognarrætt av havsins ríkidømi, um ikki menn sum Eiler finga veiðina

til lands. Og sjálvsagt hava teir ynski um vinning!

Nú venda nýsosialistarnir aftur til gamla bóndasamfelagið, tí skalt tú fleyga lunda, so skalt tú lata triðing í landpart til jørðina. Tv.s. størstu jarðaeigarar ella uppisitarar fáa størsta partin.

Nokk so áhugavert at hugleiða: Hvørjir eru teir størstu "jarðaeigararnir" í dag, ið eiga størsta partin av landpartinum av makrelinum? Jú teir hægstløntu, ið vit dagliga síggja í fjølmiðlunum lasta tey, sum royna at vinna pening til samfelagið!

Men eg ynski Líggjas og Hanus v.m. góða eydnu í strevi teirra!

Gunvá við Keldu

Borgarstjóri

Gott við kapping millum kommunur

Eg harmist um, at FSF hevur valt – eftir tvey framúr góð ár í Klaksvík – longu nú at flyta Løgmansfinaluna aftur til Havnar, men samstundis visir hetta, hvussu týðandi tað er fyri samfelagið, at kapping er millum virknar og sunnar kommunur

Síðani eg byrjaði í kommunupolitikki havi eg meir enn einaferð verið ávarað um, hvussu vandamikið tað er, um land okkara fer at missa ta innanhýsis kappingina, sum hevur verið og enn er millum tey ymsu økini og kommunurnar her á landi.

Onkur av okkara smáu grannalondum verða av og á brúkt sum dømi um, hvørja kós vit ikki mugu seta, har víst verður á, at

um eitt land ikki hevur sterkar kommunur, ið hava eitt veruligt innihald, sum gevur meining og slagkraft, so verður eingin kapping og harvið heldur eingin dynamikkur at flyta landið framá.

Kommunurnar skapa framburð

Vit eru í teirri hepnu støðu, at vit í Føroyum hava kommunur, sum bæði hava innihald og eisini hava víst styrki í verki til at menna og samskipa lokal initiativ, bæði vinnuliga og trivnaðarlaga.

Dømini eru fleiri um átøk, ið ikki høvdu sæð dagsins ljós uttan hesa lokalu styrkina og initiativið kring um í ríka landi okkara.

Svangaskarð í Nes Kommunu, uppsjóvarvirksemið í Fuglafirði, Norðhavnin í Klaksvíkar Kommunu, Offshore vinnan í Runavíkar Kommunu, Tórsvøllur í Tórshavnar Kommunu og nú eitt uppsjóvarvirki í Tvøroyrar Kommunu eru bert tilvildarlíggj dømu úr rúgvuni, sum eg bert nevni fyri at staðfesta hendan veruleika, at sterkar og virknar kommunur eru ein ómissandi fongur fyri okkara samfelag.

Tað var ein stórur missur fyri samfelagið, at vit mistu valdømini, tí hetta var ein partur av skipanini, sum var við til at tryggja framhaldandi styrki og fólkaræði í øllum pørtum av landinum.

Nú ræður um, at vit ikki

missa meira á sama bógvi, men ístaðin varðveita og menna kommunurnar og harvið økini til ein enn meiri virknan leiklut í samfelagnum.

Løgmansfinalan eitt sigandi dømi

Eitt av fesku dømum um kapping millum kommunur, sum hevur skapt dynamikk, er málið um finaluna um Løgmanssteypið.

Sum kunnugt var ósemja íkomin millum Fótólts-samband Føroya (FSF) og Tórshavnar Kommunu um figgjarliga partin, sum gjørdi, at finnast mátti ein onnur loysn. Støðan var fastlæst, men her kom júst kappingin millum kommunurnar FSF

og fótbóltnum tilgóðar, við tað at Klaksvíkar Kommuna megnaði at bjóða FSF frægari umstøður og móguleikar við at hýsa finalunum báðum – kvinnur og menn – í framúr góðum fótóltssumstøðum á stadion við Djúpumýru í Klaksvík á tí árliga Summarfestivalinum.

Hesum tók FSF av, og tvey ára royndir hava víst, at avgerðin var røtt, tí fótóltsdámurin hevur neyvan verið sæddur betri á Føroya landi.

Tíverri fyri okkum í Klaksvík hevur FSF nú valt at flyta finalurnar aftur til Havnar, sum harmar okkum í Klaksvíkar Kommunu almikið.

Samstundis kunnu vit tó

ikki annað enn fegnast um, at Klaksvíkar Kommuna við hesum hevur verið við til at ment ein part av samfelag okkara, við tað at í hesum føri fótóltnur fekk betri umstøður til eitt av sínum stóru árligu tiltøkum.

Eg harmist um, at FSF hevur valt – eftir tvey framúr góð ár í Klaksvík – longu nú at flyta Løgmansfinaluna aftur til Havnar. Samstundis visir hetta, hvussu týðandi tað er fyri samfelagið, fyri hægri góðsku, betri menning og fyri lakari pening, hesaferð í sambandi við fótóltnin, at kapping er millum virknar og sunnar kommunur.